

~~£ 8000~~ =

46) 5000

~~10.000~~

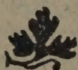
~~8000~~

Nardecchia, Cat. XII (1954) item 392

Venice? 1535

NICOLAI

POLL. MEDICINÆ PRO-
feſſoris, & Sacræ Cæſareæ Maie-
ſtatis Phiſici, De cura Morbi
Gallici per Lignum
Guaycanum,
Libellus.

M D XXXV.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

AD REVEREN

DISSIMVM, AC ILLVSTRIS/simum Principem,& Dominum Dominū Mattheū.S.Romanę ecclesię Car/dinalem Gurceñ.ac Metropo/litanum Ecclesiæ Saltem Burgeñ. coadiutorē dignissimum.

PRAEFATIO NICOLAI POLL. Medicinæ professoris,& sacre cęsa/reæ Maiestatis Phisici.

Ecensiti fuere Excellentissimę ac Illustrissimæ Princeps in dietarū descriptionum principiis q̄ pluri mi ex Hispaniarum tū primariis tum plebeis haud mediocris qdē existimationis, qa nimirū ꝓpter eorum abominabilem defor ma/tionem quā incurrerant per dicti Gallici morbi ta bificam deturpationem ab omnibus fere pro deplo ratis habebatur, vbi in quibusdam nulla alia Medi cinarum, & si innumeris vtebatur aliquid efficere potuerat in aliis vero desperationis causa nihil me dicinarū applicatū fuerat, quorū omniū per Guay/canum lignuꝫ curatio quasi pro miraculo ab oibus habita fuit, hæc enim vno quasi & eodem tempore tria fere hominū millia ad bonā valetudinē reduxe rat, qui post conualescentiā sibi ipsis renati videbā/tur, nedū pristinæ innatęq; cōplexioni restituti quā ob rem cū huiusmodi curationē scribere eāq;.D.T. tanq̄ meę in illā obseruantie certissimū testimoniū mittere decreuerim ommissis oibus q̄ mihi supflua videbatur quonā pacto septētrionalis corpora per

lignũ Guaiacũ curẽtur breuiter ptractabo ipsos tñ hyspanos, vñ medicina hęc primũ pfecta ẽ imitatus qui quidẽ nõ ex cognitione causę morbi, sed ab experientia eam sibi ex India delatã receperunt, quã nos similiter certã credẽtes cũ Hispanorũ regiones, corpora cõplexiones &c. ab his quę Indorũ, & Alemanorũ, ac ipsorũ etiã Hispanorũ sunta differre cõpertum sit, pro corporibus Alemanorũ sanãdis pro portione veluti quadã trãsumere pro ingenio nostro Deo auxiliante conabimur.

De pparatiõe ęgroti ad curationẽ p lignũ. C. I.

IN primis igĩt qui ab hoc morbo exitioso liberari percupiuerint, ẽt quãtũ vis male per ipsum detur pati fuerint, purgari debẽt ab humoribus peccãtibus, pmissis tñ (si opus fuerit) digestiuis appropriatis iuxta Medici periti consiliũ, q quidẽ Medicus in primis virtutis robur mẽbrorũ pricipaliũ opationẽ cõplexionis innatę ab acqsita distãtiã, & ipsius humoris abũdãtis, peccãtisq;, qualitatẽ, bñ pẽsitauerit q̃uis ẽt dixero aliquos iueniri, q ad tãtã, imo ad extremã resolutionẽ reducti sunt, vt in eis nullus fortassis humor purgari queat, nisi ille q p lignũ Guaycanũ educi solet, & talibus nõ vĩ cõpetere euacuatio, certas pterea ponere descriptiões digerẽdi purgãdiq;, quẽlibet humorẽ, supuacaneũ existimo, tum quia ęgrotus vel puer, vel iuuenis aut senex, vir vel mulier est tũ qa regionis cõsuetudo, pprietas indiuidua, &c. quæ sapiẽs medicus nouit modũ diuertificant digerẽdi, purgãdi, atq; dietãdi. Insup aduertẽdũ ẽ, in quo ẽt plurimi Medicorũ cõuenerunt dictũ morbũ fomẽtũ suũ hr̃e a fleg. salso innaturali, necnõ melãcholico humore, quare nõ incõgruum iudico, imo necessariũ, huiusmodi humorũ rationẽ habere vna cum aliis humoribus purgandis.

De dietandis Alemanis, aliter q̃ Indis, ant Hiſpanis. Cap. II.

OBſeruare oportet volētē curari a p̄dicto mor bo in cuſtodiēda dieta ſupradictas cōditiões, vt ſexū ętatē, regionē, cōſuetudinē, & ſimilia, aliter.n.dietandi in virtute debili, q̃ forti aliter in ęgritudine acuta, q̃ in cronica, aliter in aſſuetis vti cibo pauco, q̃ nō aſſuetis, aliter in adoleſcentia, q̃ in ſenectute, aliter in regionibus frigi. q̃ in cal. & aliis id genus, id qđ ſit, aut ꝓpter corporū, aut ꝓpter cō/plexionū, aut pp morborū diuerſitatē. Indi.n.hn̄tes regiones calidiſſimas tenui dietę & ſubtili, aſſueti ſunt tēpore ſanitatis, & iō tenuiſſima dieta aliqn̄ in ęgritudinibus ſuis vtūtur, quāuis ēt nimis tenui re/ſpectu degētiū in Europa, quēadmodū in eorū cura/tionibus cōſcriptis videri pōt. ¶ Has igit̃ tenues die tas in corporibus Alemanorū non laudamus, tū pp operationes naturales, corporaq̧ robuſtiora, tū ēt propter climata frigidiora, cōſuetudines ꝓprieta/tes, & ſimilia. Verū expiētia taliū, & q̃ ſequūtur i cor porib⁹ Alemanorū verificabūt apud oēs honeſtos, & maxime doctos medicine profeſſores, qbus vt ve ritatis amatoribus ea moderari, & huatenus illis cō ſcientia dictauerit, hāc noſtrā lucubrationē augere vel minuere, liceat.

Non ē cōſultū, vti ſimiali ſcētia alimēti, cū potiſſimū hui⁹ cura conſiſtat ī victus moderatiōe, & quæramus ent virtutis, cōſeruationem, quæ i medica nutritiōe ft teſte Gale. prim Aphoriſ.

De obſeruandis in tempore quo ſumitur aqua ligni. Cap. III.

EXaminatis diligenti ſtudio cōditionibus, quas omnino pro fundamēto, & regula, nr̄æ digreſ/ſionis ab Hiſpanorū dieta ſtatuimus, & æger (vt ſupradictū ē) purgatus fuerit, aut nō purgatus, ſi minus idiguerit, ſequēti poſt purgationē die pars quarta cibi, & potus, quē in ſanitate ſūmere cōſue/uerat ſubtrahat̃, tertia die dimidiū, quarta die ptes

tres aut plus minusue ꝓm iudiciū astātis Medici nō negligentis illā Hippocraticā monition̄,tenues,& certę dietę sunt fallaces &c.eadē quarta die aut sequenti mane ante diē sūmere incipiat potum ligni Guaycani,de quo infra,maneatq; in lecto cooptus & supdormiat,& cū sudare inceperit, cōseruet se in sudore ab aere extraneo,& cū pano cal. lineo semp interim sudorē abstergat,patiaturq; illū, donec virtus tolleret,sufficiat tn̄ in primis diebus p duas,aut tres horas, deinde innouet linteamina, maneatq; in lecto vsq; ad horā prādii,aut si vult,surgat, manendo tamē semp in stufa vulgo dicta aut in alio loco tepido,potius q̄ cal. die noctuq; se custodiendo ab aere frig. aut ventoso, atq; calore superfluo, ne siti nimia incēdat̄,hora.x.vel.xi.sūmat in prādium, parrē dūtaxat tertiā,aut quartā cibi,vt supra dictū est,ita vt semper cū multa fame surgat a mēsa,sitq; in mēsa contentus vno ferculo,& rarissime duobus, potius.n.cibi quātitas fugiēda ē in hac curatione,q̄ qualitas,cæteris pibus.¶ Neq; primis nouē diebus, aut.xii.aliqd dādū est de carnibus, nisi debilitas virtutis postulauerit,tunc enim detur caro,aut succus eius,vt Medico videbit̄,hora.v.vespere cęnet,sitq; cęna minor prādio,& cibus facilioris digestionis,a cena ad.iiii.horas digesto cibo iterū sūmat potū dicti ligni,queadmodum mane fecit,& meminerit, q̄ vtrobiq; potus semp sūmat̄ cal. deinde vadat in lectū,& dormiat,non tn̄ adeo coopiatur,vt sudet,ne sōnus impediatur,si vero sudor sua sponte fluxerit, patiat̄,qm̄ id forte a sagaci fit natura, mane reuertat̄ ad potū,& cętera omnia seruādo ordinē sudādi, abstergēdi, ꝓseruādi se ab aere, & cęteris oibus supradictis,& hoc reiteret singulis dieb⁹ vsq; ad.viii. vel,ix,vel.x.dies,vt videbit̄ nō exeundo domū,neq;

Immo se quēti statim a purgatione die, tunc enim viscera mūda sunt, nec timēda est virtutis resolutiō, cū qa dieta, q̄ pullus panis passulæ, cōcedun tur, satis est ad virtutis conseruatio nē, tū qa decoctio ipsa vi ēt hēt cōfortandi, vt clara expiētia docet.

Si tn̄ virtus tolleret cōten t⁹ sit primis.ix. dieb⁹.ii. vsq; ad.iiii vnc. pāis biscotti cū vnc. i.

exponēdo se aeri frig. aut calori nociuo, neq; interim augēdus est cibus. Expletis vero supradictis diebus pluribus ēt, vel paucioribus pro modo viriū sequētibus aliis. x. augeatur cibus parūper, deinde aliis. x. diebus vsq; ad. xxx. auctior ēt administret, & sic deinceps vsq; in finem curationis, etiam si pluribus q̄ xxx. vel. xl. diebus durauerit, quod cognosces ex vehemētia, & malignitate morbi, si vero nō tādiu morbus pdurauerit, vt fieri solet, cū recēs est, aut ægrotus nondū a morbo nimiū molestatur, tūc similiter dietim, & proportione seruata, velocius, tardiusue pro morbi vehemētia, & iuriū robore cibus erit augendus, hoc itē obseruādū est de aere, ne ei subito se exponat frig. vel cal. nimium, sed paulatim vt dictū est de dieta, potū vero ligni sine intermissiōe sūmat vtq; in fine curationis, nisi cōstipatus fuerit, aut al's purgari oportuerit, de quo infra dicemus. ¶ Post finē primorū dierū aere existēte tēperate cal. atq; geto, poterit aliqñ exire domū, & post parū temporis iterū redire aeri vero frig. aut vētoso, nequaq̄ p totum tēpus curationis se exponat, abstineat penitus interim a coitu, ēt ad duos vsq; mēses post perfectā curationē, quæratq; voluptates, & gaudia honesta fugiat iram, tristitiā, solicitudinē, & similia vn̄ bonū erit apud se cōtinue aliquē hr̄e ex caris suis, vtputa liberos, affines, cognatos, musicos, & id genus alios vtaturq; per aliquot mēses bona, & cōueniēti dieta caueat semp a facietate nauseatiua, a potu vini sup fluo, a pisciū vsu, & rerū generantiū fleg. salsum, aut melan. vt sunt carnes antiq; salite, pisces, itidē saliti porcinę carnes, & auiū degentiū in aquis, qm̄ ea ad recidiuā disponūt, procurret ēt singulis diebus hr̄e beneficiū vētris, quod si natura fieri neqt, fiat arte, vt inferius dicemus, interdiu nequaq̄ dormiat, & iō

passul inprād se roue passuli ne pan aut cu modici lo pāis vero d'l litas aff erit, ed in prādi paruulū pullum

imo ne a potu p xv. die. cū enim toti' cor poris p ii sint ap ti quacū q; leui c. pōt con tingere lesio.

conādum eſt ſemper habere ſodales apud ſe, quemadmodum Alemani faciunt tempore flebothomię.

De cibis cōueniētibus durāte curatiōe. Cap. IIII.

REſtat vt cibos, & potus, enumerē, q̄bus nutriē di ſunt per tēpus curationis, ſunt igitur cōuenientes carnes aīaliū oīs ſpeciei aptæ humano eſui, itē volatiliū, p̄ter degentiū in aq̄s, vt ſunt pulli, capones, gallinæ iuuenes & ſimilia, quæ omnia vel aſſa, vel eliſſa, p̄parari poſſunt, habita tñ rōne adpetitus patiētis. Itē oua tremula, aut ex cortice ſorbilia: vuę paſſę: pruna paſſa: auenata: ordeata: cichorium: ſpinachia: betę: caules romanę, ſimiliter rapę: ſi conuenire poſſunt: ſi vero ex aliquibus p̄dictis cibis faſtidiū: aut nauſea: ſubſequatur: corrigantur cū tollēte faſtidium: ſicut in carnibus cū ſuccis malorū granatorū: muzorū: arātiorū: ſucco acetoſę: & ſimilibus. ¶ Et pro plebeis eſt acetum bene ſaporoſum: hec enim prohibere ſolent putrefactionē cibi in ſtomacho: & maxime ſi ex carnibus fuerit: alios cibos quoſcunq; p̄dictis oppoſitos durante ligni potione ommittāt: niſi indiuidua proprietas: aut aliqua ſupradictarū cōditionū: aliud expoſceret: vt ſi fuerit mulier p̄gnās: id qđ iudicio Medici aſtātis reliquo.

on ap- robātur iſi pulli aruuli, bſq; alio uocūq; rculo, iſi mo- icū bo agis bul itæ cum ullo.

umme auenda ant ace- oſa tpe uræ, q̄ edunt oſ a, & ner- uos, nec pus eſt lto phi- ēte pu- r factio ē q̄aqua igni.

De potu conuenienti. Cap. V.

POtus ipſorū per tēpus curationis ē multiplex: primus ſūmatur lignū quod remāſit poſt decoctionē: & colationē primā: & ſupponātur lib. xii. aquæ ſimplicis: & bulliāt ad conſumptionē medietatis: mox coletur: & colatū reſeruet in potū cū aliis cibis ſūmendū aut inter eos: ſi adſit neceſſitas bibendi, hic potus eſt principalis: & omnino obſeruādus durāte curatione ſm quoſdā: quē ſimiliter cōmendo: ſi aliud quodpiā non impediuerit: quare & alios ſupaddidi potus pp Alemanorū diuerſitatē:

scds, bulliat in aqua simplici anisum: aut marathrũ: cũ modico cinamomi: tertius bulliat mastix: & parum galãgæ: similiter in aqua simplici: quartus & ẽ potus: qui tm̃ debilioribus: aut assuetis: conceditur: bibat vinũ clarũ: albũ: odoriferũ: limphatũ cũ aqua simplici: hic potus potest cõcedi post. x. aut. xii. dies durãte ẽt sumptione aquæ ligni vsq; in finẽ. ¶ Quintus bibat aquã simplicẽ: electã: & nulla mala qualitate infectã: in qua remolita sit mica panis: & illã concedimus istis: qui sentiunt rugitũ: & lõgã ciborũ veluti fluctuationẽ: in stomacho ꝓpter vsum aquarum decoctarũ: sicut per expientiã nouimus: quod in eis ideo contingit: quia cum bonę aquę decoquũtur: redduntur aptiores corruptioni: quod nõ euenit aquis malis: vt cottidie expiuntur: qui ꝑparant ceruisias: qm̃ aquæ malæ per decoctionẽ fiunt meliores: & hoc innuit Auic. tertia primi in cap. de regimine aquæ: & vini: sic inquiens: & aquæ quidem electionem iã demonstrauimus, & similiter emendationem eius: ex ea quæ mala est: vbi expresse insinuat: tm̃ malorũ aquarũ esse emendationem: non electarum: similiter in scda primi cap. de dispositionibus aquarum: vbi tm̃ aquas malas docet rectificare: & nullibi bonas per totum cap. Hæc autem hac tm̃ de causa adduximus: qa quidã ex modernis sibi persuadent omnẽ aquã crudã esse: & per consequẽs decoquendã quasi omnes aquæ indigeant rectificatione: aut maturatione: cum tñ cruditas nõ nisi vegetatis insit e: quibus minime est aqua: cum sit elementũ simplex non nutriens: sed tm̃ nutrimentũ penetrare faciens: & substãtiam eius rectificãs: queadmodum ponit Auic. scda primi cap. nunc allegato.

Illud tñ q̃ venenũ fugiendũ est, ne aq̃ simplex potest, qa pori sunt apti, & frigus tã actuale, q̃ potẽtiale ad icurabilẽ totius corpis lapsum perducere posset.

De modo soluendi ventrem ægri cum constipatus fuerit. Cap. VI.

CAEterum sumptio dictæ aquæ solet q̄pluri-mis inducere stipticitatē ventris puta in.viii. vel.x.diebus:aut etiā in.xv.& tunc ventris so-lutio hoc modo procurāda est. Ommittat patiens bibere vno vel duobus diebus: & loco aquæ:sua q̧ hora:sūmat puluerem dicti ligni Guaycani p̄parati hoc modo: accipiatur Guaycanū: & teratur bene: quousq̧ in puluerem redigatur qui excribretur sub tiliter,atq̧ ex hoc puluere capiat æger in aurora pōdus vnius ducati cum dimidio: & dissoluat mo-dica aqua decoctiōis anisi:bibatq̧ cal.deinde quie-scat:non dormiendo:neq̧ sudādo iu loco tempera-te cal.& tardetur cibus ad.v.vel.vi.horas sūmat ēt dictum puluerem: si opus fuerit tertia die: nā om-nino purgabit: ego in corporibus Alemanorū darē pondus duorū ducatorū habita ratione cōditionū supradictarum:puta virtutis: cōsuetudinis: regio-nis:&c. & in sūmēdo hunc puluerē nullā dicunt esse difficultatē:neq̧ pericula. Si vero acciderit aliquē ægrū hoc modo non posse laxari:recurrendum erit ad enemata:& medicinas lenitiuas:aut etiā euacua tiuas humorū ſm consilium Medici astātis. His de-mum peractis redeundum est ad potionē ligni,su-dores:&c.si necessarium fuerit:& hoc faciat vsq̧ ad perfectā curationem quę si prolōgata fuerit:& ite-rum constipatus est:post certos dies purgādus: aut leniendus: erit iterum: modo & ordine supradictis tempore tamen purgationis nequaq̄ imutet dietā.

In paucis aliqd opa tnr huius modi pul uis, & iō consulti⁹ ē, vti sup positori is, & leui bus cliste ribus, & oio iterū purgari oportet postq̄ per xv. dies potū sū-pserit, & iteꝝ post finē pot⁹ iuxta iu-dicium Medici astantis.

De præparatione decoctionis ligni Guaycani. Cap. VII.

NVnc ad præparationem decoctionis venien-dum est:accipiat igitur in nomine Iesu salua-toris nostri ligni Guaycani: quod sanctum plurimi Hispanorum cognomināt:nigre aut crocee

tincti lib.i.& cōminuatur in frustula minima, quātū possibile fuerit, & in vase mūdo posito superinfundatur aquę simplicis, & electę lib.xii.& bulliant lecto igne, quousq; consumpta fuerit medietas, ita.n. sufficit pro mediocriter infectis, pro multum vero infectis bulliat ad consumptionē duarū partiū, aut plus etiam, si extreme infectus fuerit, nā quāto plus in decoctione consūmitur, tante fortior operatio est, seruata igit mediocritate decoquendi, vt supra dictū est, & colata aqua, remanebunt.xii.doses pro sex diebus cōtinuis, cū dosis eius decoctionis sit lib. media, vnde oportet singulis sex diebus nouā decoctionem fieri, & procedere modo, & ordine pdictis, iterū vero dum decoquitur, spuma quę supernatat, colligatur, & in vase mundo seruetur exsiccetur q;, nam in puluerē redacta, & vlceribus, quæ in morbo Gallico fieri solent, superposita est mirabilis, in cōsolidandis illis, lignū autē, qd post colaturā, aut expressionē remanserit, seruetur, nā cum penuria ligni fuerit, tūc lib.vnę talis ligni addatur lib.media ligni recentis, & fiat decoctio cū tanta quantitate aquæ quātā prius diximus coquēdo ea quousq; medietas aquæ sit consūpta, deinde sūmatur decoctio, quēad modū superior, quæ pro rei necessitate idem quasi operabitur. Est pterea alius modus pparationis dicti ligni per modū siruppi, quo similē efficaciā, quā decoctio habet, plurimi Hispanorū experti sunt, cuius pręparatio talis est, sūmatur ex Guaycani ligni redacti in frustula minutissima, vt supra lib.i.& sup fundātur aquæ simplicis electę lib.vi. & bulliat ad cōsumptionē duarū partiū, postea coletur cum expressione, deinde accipiatur mellis boni lib.i.aquæ fontis, siue simplicis lib.vna cum dimidia & coquātur simul, & semper despumētur, quousq; aqua eua

Lima
let at

porata fuerit, hoc mel deinceps ita despumatū ponatur simul cum decoctionē iam seruata bene mouendo simul cum spatula lignea, quousq; veniat ad modum sirupi cuius erunt sūmendę.ʒ. iiii. vel. v. in mane, & totidem in nocte post horas quatuor a cena, & operabitur idem quod decoctio supradicta, operatur autem magis per vrinam & egestionem, q̄ per sudorem, si vero quis voluerit, vt per sudorē magis operetur, accipiat de sirupo.ʒ.ii. vel. vii. s̄m egroti virtutem, vt Hispani dicunt se esse exptos.

De inæqualitate temporis curationis. Cap. VIII.

TEmpus curationis morbi Gallici per Guaycanum valde inæquale, & diuersum est, nā vt experti referunt ex India venientes, Indi plebei multum etiam infecti in. x. diebus plus vno die, aut minus, curā perficiunt seruantes dietam tenuissimam, nobiliores vero, & reguli, curam perficiunt in vna lunatione seruantes etiam tenuem dietā, licentiorem tamen plebea, Hispani autem curantur aliquando. xv. diebus, aliquando. xx. aliquādo. xxx. aliquando. xl. pauci tamen prolongarunt curam ad lx. dies, causam huius inæqualitatis non iudico esse aliam, nisi vel fortitudinem morbi, vel debilitatem virtutis membrorum principalium non potentis tā facile actuare medicinam ligni, aut simile quid, puta iram, aut tristitiam, quā profecto extreme perniciosam in huiusmodi morbo homini esse experiētia ipsa rerū magistra comprobauit, vnde concludendum erit eousq; ministrandam esse medicinam quousq; ęger viderit se sanū euasisse, sunt enim multa Alemanorum corpora adeo per argentum viuū, siue aliud malum regimen, destructa, vt illa parum, aut nihil in eis operari possit, quare meo iudicio, ēt non sine fructu ægri, medico astanti, & fideli, rem

omnem puto esse cõmittendam. Habet igitur Serenissime Princeps Reuerẽdissima. D. T. regimen curationis morbi Gallici ex multiplici Hispanorũ experto regimine in vnũ redactum, atq; eo modo immutatum, quo mea snia veteres Medicos imitãdo iudicabam Alem. prodesse, atq; toti fere Europę in quo quãuis stillus ipse scaber sit, & tanto Principe minime dignus humanitas tamen & sapientia eiusdem clementis, ac pientissimi Principis excusabunt illum, atq; defendent, quẽ Deus omnipotens tueatur, ac valere iubeat, in eo qui omnium valor, reparatorq;, existit, cui quoq; me meaq; omnia subdo, atq; cõmendo. xix. Decembris. M. D. XVII.

Finis Libelli de Morbo Gallico. Nicolai Poll. Medicinæ professoris.

De assumptione ligni Guaycani secundum modũ ex Hispania allatum. Cap. vnicum.

ACcipe lignum Guaycanum, atq; illud ita rade vt ex eius minutissimis rasuris impleãtur cyathi duo, quas deinceps rasuras pone in olla noua cum.xv.cyathis aquæ, & fac vt bulliant quousq; consũmentur tres aquę partem reliquum vero postquã fuerit refrigeratum, coletur, & ex hoc bibe vnum cyathum mane, alium in meridie, & alium in nocte, & caue a frigore, ac ab aere, nec egredere lectum præterea ægrotans tenui dieta debet vti nec aliud comedere, q̃ panem biscoctum, pruna passa, vel vuas passas, nec bibere vinum, nec aquam, quod si a siti vexaretur parum decoctionis supradictę, quę propter malum saporem, quem habet auferet voluntatẽ bibendi, itaq; patiẽs vtat̃ hoc regimine per viii.vel.ix.dies post quos per.vi.vel.vii.dies sequẽtes poterit comedere vitellum aliquem oui coctũ in aqua cũ pauco sale, postea vero per.xx. aut.xxv. dies succedentes comedat in prandio, & cena, quæ tempestiua sint, pullos paruos, sicq; agendo vlcera etiam ad ipsa ossa profunda consolidabuntur & dolores tollentur, post sumptam autem aquam ligni caueat a frigore, & a comestione rerum acrium, & ciborum malorum, & in primis a coitu, nec bibat vinum aut aquam pura, sed vinum bene limphatum, & cum hoc regimine bibendo dictam aquam, etiã si per decennium vexatus fuisset patiens a morbo Gallico, & haberet vlcera profundissima, euadet, si forte autem vlcera non consolidetur per totum tempus, quo sũmitur aqua non est timendum, quia ita etiam post tempus sumptionis operatur virtute sua, vt vlcera omnia consolidet. Sed notandum est, huiusmodi decoctionem esse faciendam singu-

lis duobus vel tribus diebus, quia melius est, vt recens bibatur, purgat enim per secessum, vomitum, vrinam, & sudorem, vt in Hispania expertũ est.

Modus faciendi ceruosiam ſm Germanos.

ILlustrissimus Carporum Princeps. D. Albertus Pius, dum Serenissimi Maximiliani apud Pontificem maximũ orator esset, retulit mihi modũ hunc seruari apud Germanos in facienda ceruosia: accipiunt ordeum, quem infundũt in aqua, quousq; veniat ad crepaturam, postea exsiccant, deinde cõterunt in molendino, ex quo ordeo accipiunt partem vnam, partes tres, & mediam aquæ, & simul faciunt bullire vsq; ad consumptionem tertiæ partis, postea accipiunt mediã partẽ aquę decoctę, cui imponunt. xl. partem lupulorũ, & vnã partẽ ordei, & hæc bulliũt. iii. aut. iiii. horis, deinde accipiũt aliã medietatẽ aquæ decoctæ, quem colant per ordeũ dictũ, postea comiscent vtrãq; medietatẽ aquæ, & faciũt bullire ad consumptionẽ medietatis, & imponunt in vase ligneo magno, in quo iã sit decoctio tota, & in eo mittunt parum fermenti.

FINIS.

razione della Rocella, che ha dato luogo
emorabili dibattimenti giudiziarj. Que-
volta ha vinto il sano principio che la
i politica pe' faziosi è una barbarie per
ocietà.